

1

Spoznajmo naše trstnice in cvrčalce

// Dare Šere

Kako velik pomen imajo trstnice v Sloveniji, nam zgovorno pove že naslov naše revije *Acrocephalus*, kakor tudi zaščitni znak našega društva. Te skrivnostne ptice nas s svojim vedenjem in petjem izredno privlačijo. Ker vse vrste živijo skrito v močvirski vegetaciji, grmovju ali trstičju in so na selitvi ali preletu skoraj nevidne, se z njimi najpogosteje srečujemo obročkovačci ptic.

Trstnice imajo značilno stopničasta in zaokrožena repna peresa. Za vse (razen tamariskovko) je značilno, da se začnejo seliti v osrednjo Afriko že konec julija, višek dosežejo v avgustu, posamezni primerki pa pri nas ostanejo še celo ves oktober. Spomladanska selitev poteka v drugi polovici aprila, višek v maju, nekateri osebki so bili ugotovljeni na preletu tudi do sredine junija (to velja predvsem za srpično trstnico).

Še najbolj prepoznavna in določljiva je močvirska trstnica (*Acrocephalus palustris*), saj je s svojim petjem oziroma odličnim oponašanjem drugih vrst ptic nezamenljiva. Za gnezdišče si izbere vlažne predele z zlato rozgo, močvirskim osladom in drugim rastlinjem. Zelo podobna ji je srpična trstnica (*A. scirpaceus*), ki pa si za svoje gnezdišče izbere skoraj izključno trstičevje. Po petju se zelo razlikuje od močvirske trstnice, po obarvanosti pa sta si zelo podobni, še posebno njuni mladiči. Nezamenljiv zaradi značilnega petja, obarvanosti in velikosti je rakar (*A. arundinaceus*), ki je največja trstnica pri nas. Je tipičen predstavnik močvirij z bogatim trstičevjem, kjer tudi gnezdi. Vse tri navedene trstnice po telesu nimajo prog ali črtic, po čemer se razlikujejo od preostalih treh trstnic, ki so po hrbtu in drugod po telesu črtkasto obarvane. Bičja trstnica (*A. schoenobaenus*) ima značilno svetlo progno nad očmi. Zelo številna je na Cerknškem jezeru in Ljubljanskem barju. Zelo podobna ji je povodna trstnica (*A. paludicola*), ki ima izrazito svetlo črto prek temena in svetlo nadočasno črto. Pred dobrimi sto leti je še zanesljivo gnezdila na Cerknškem jezeru in takrat so jo imenovali

ojstrična trstnica. Med letoma 1970 in 1980 se je pri nas še pojavljala na preletu in selitvi, medtem ko je zadnjih dvajset let nismo več zabeležili. Podobno se je z njo zgodilo tudi v sosednjih državah, kjer se je njeno območje razširjenosti tako občutno skrčilo, da sodi med najredkejše evropske ptice pevke. Ostane nam še tamariskovka (*A. melanopogon*), ki je podobna bičji trstnici, a je temneje obarvana. V Sloveniji gnezdi občasno. Najbližja gnezdišča so na Madžarskem, zato se obročkovačci s to vrsto srečujejo večinoma meseca oktobra, ko se prek naših krajev seli na sredozemska trstičja, kjer prezimuje.

Za vse tri naše cvrčalce (*Locustella*) je značilen izredno stopničast in zaobljen rep, tako da podrepno perje presega zunanji repni peresi. Petje vseh treh vrst spominja na oglašanje različnih vrst kobilic ali na brenčanje neke žuželke, morda celo na šum šivalnega stroja ali petje zelene krastače. Vse živijo skrito življenje in najlaže jih najdemo in opazujemo v času gnezdenja, ko samec poje na izpostavljenem mestu. Kobiličar (*Locustella naevia*) je po hrbtu črtkast, medtem ko sta druga dva brez teh črtic. Trstni cvrčalec (*L. luscinioides*) je tipični predstavnik trstičevja, v nasprotju z rečnim cvrčalcem (*L. fluviatilis*), ki živi na močvirjenih travnikih, obraslih z grmovjem in drevjem, ali v topolovih in drugih nasadih z bogato podrastjo.

Morda ne veste,

da smo s pomočjo obročkovanja ugotovili:

- da naše močvirske trstnice in rečni cvrčalci prezimujejo v vzhodni Afriki (Kenija),
- da se pri nas obročkane srpične trstnice selijo prek Španije in Maroka v osrednji del Afrike (najdbi v Mavretaniji),
- da je bičja trstnica, obročkana na Švedskem, preletela 1191 kilometrov do Slovenije v samo treh dneh,
- da imamo najdbo tamariskovke v Španiji in na Korziki,
- da smo v Sloveniji ujeli kobiličarja, ki je bil obročkvan v Franciji,
- da smo močvirsko trstnico zabeležili v Sloveniji tudi nad 1600 metrov nadmorske višine (Vršič, Uršlja gora).

1: Rakar (*Acrocephalus arundinaceus*) je zaradi značilnega petja, obarvanosti in velikosti skoraj nezamenljiva trstnica pri nas. foto: Dejan Bordjan